

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૨૦૧/૨૦૧૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય સુશ્રી ન્યાયમુર્તિ હર્ષા દેવાણી સહી/

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમુર્તિ એ એસ સુપેહિયા સહી/

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?	હા.
૨	પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા.

૩	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

ન્યૂ ઇન્ડિયા એસ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

શરીફખાન બાબુશાહ રાણા

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે શ્રી વિભૂતિ નાણાવટી (૫૧૩)

સામવાળા(ઓ) નં. ૩.૨, ૩.૩ માટે શ્રી મેહુલ એસ. શાહ (૭૭૨)

સામવાળા(ઓ) નં. ૧, ૨, ૩.૧ માટે રૂલ ની બજવણી થયેલ છે (૬૪)

કોરમ-માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાણી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ. એસ. સુપેહિયા

તારીખ-૨૬/૦૭/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાણી દ્વારા)

(૧) અપીલકર્તા-ન્યૂ ઇન્ડિયા એસ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડે એમ. એ. સી. પિટિશન નંબર ૧૩૨૬/૧૯૯૭માં મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલ (ઓક્સ) અને નડિયાદ ખાતેના ચોથા (એડહોક) વધારાના જિલ્લા ન્યાયાધીશ, ખેડા (ત્યારબાદ 'ટ્રિબ્યુનલ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) દ્વારા પસાર કરાયેલા ૩૦/૧૨/૨૦૧૨ ના ચુકાદા અને ચુકાદાને પડકાર્યો છે, જેમાં દાવો અરજીને અંશતઃ મંજૂરી આપવામાં આવી છે કે દાવેદારો વિરોધી નંબર ૧ પાસેથી ૩૭,૬૩,૧૦૦ ની રકમ વસૂલવા માટે હકદાર છે. ૨ અને તેમાં ૩ (જેમ કે અપીલકર્તા અને અહીંના વિરોધી નંબર ૧ અને ૨), દાવા અરજીની તારીખથી ટ્રિબ્યુનલની કચેરીમાં અન્ય આનુષંગિક નિર્દેશો સાથે રકમ જમા થાય ત્યાં સુધી વાર્ષિક ૮ ટકાના દરે વ્યાજ સાથે પ્રમાણસર ખર્ચ સાથે સંયુક્ત રીતે અને અલગ અલગ રીતે.

(૨) ટૂંકમાં જણાવેલી હકીકતો એ છે કે મૂળ દાવેદાર નંબર ૧ના પતિ અલ્પેશભાઈ ઇન્દ્રવદન ગાંધી અને તેમના અન્ય કર્મચારીઓ નોંધણી નંબર જિયુ એલ -૯૨૯૧ ધરાવતી મિની બસ (વાન) માં મુસાફરી કરી રહ્યા હતા અને બિલિમોરા જઈ રહ્યા હતા.કહેવાતી મિનીબસને મૂળ પ્રતિસ્પર્ધી નંબર ૧ દ્વારા ચલાવવામાં આવી હતી-ડ્રાઇવર અતિશય ઝડપે, અને ઉતાવળમાં અને બેદરકારીપૂર્વક, યોગ્ય કાળજી લીધા વિના.લગભગ ૮:૩૦ વાગ્યે રાત્રે જ્યારે

તેઓ ઘટના સ્થળેથી પસાર થઈ રહ્યા હતા, એટલે કે, ગાંદેવીનવસરી રોડ, કભાર પાટિયા નજીક, અતિશય ગતિને કારણે વાહનના ડ્રાઈવરે સ્ટીયરિંગ પરનો કાબુ ગુમાવ્યો અને વાહન કાચબામાં ફેરવાઈ ગયું. અસરને કારણે, મૂળ દાવેદાર નંબર ૧ ના પતિને ગંભીર ઈજાઓ થઈ હતી અને સારવાર દરમિયાન તેનું મૃત્યુ થયું હતું. ઘટના સમયે મૃતક અલ્પેશભાઈ ૨૮ વર્ષના હતા અને પરિણીત હતા અને ડૉક્ટર હતા. મૃતકની ઉંમર, આવક અને કમાણીની ક્ષમતાને ધ્યાનમાં રાખીને દાવેદારોએ મૂળ વિરોધીઓ પાસેથી રૂ. ૧,૦૦૦/- નું વળતર માંગ્યું હતું.

(૩) ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ, અપીલકર્તા-વીમા કંપની વતી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મૃતક રોટરી આઈ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ જેવા વીમાકૃતનો કર્મચારી હતો અને તેથી, તે વીમા પોલિસી દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી, વીમા કંપની મૃતકના મૃત્યુના સંદર્ભમાં વળતર ચૂકવવા માટે જવાબદાર નથી.

(૪) બીજી બાજુ, મૂળ દાવેદારો વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મૃતક વીમાધારકનો કર્મચારી ન હતો અને તે પોલિસી દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો હતો.

(૫) વિવાદિત ચુકાદા અને ચુકાદા દ્વારા, ટ્રિબ્યુનલે વીમા કંપનીની દલીલોને નકારી કાઢી છે કે મૃતક વીમાધારકનો કર્મચારી હતો અને વીમા કંપની વળતર આપવા માટે જવાબદાર નથી અને વધુમાં જણાવ્યું છે કે મૃતક, ડૉક્ટર હોવાથી, કામદાર વળતર અધિનિયમ, ૧૯૨૩ મુજબ "કામદાર" ની વ્યાખ્યામાં આવતું નથી.તદનુસાર, ટ્રિબ્યુનલે કુલ વળતર રૂ. ૧ લાકડી કર્યું હતું કે તમામ વિરોધીઓ દાવા અરજીની તારીખથી ટ્રિબ્યુનલની કચેરીમાં રકમ જમા થાય ત્યાં સુધી મૂળ દાવેદારોને ૮ ટકાના દરે વ્યાજ સાથે વળતરની રકમ ચૂકવવા માટે સંયુક્ત અને અલગ-અલગ રીતે જવાબદાર છે.

(૬) અપીલકર્તા વતી શ્રી વિભૂતિ નાનાવતી વતી વકીલ સુશ્રી માસુમી નાનાવતીએ રજૂઆત કરી હતી કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલ તારણ કે મૃતક વીમાકૃતનો કર્મચારી ન હતો તે ખોટો છે, કારણ કે નોકરીની શરતો અને નિયમો પરથી તે સ્પષ્ટ છે કે તે વીમાકૃતનો કર્મચારી હતો.એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે મૃતક વીમાધારક-રોટરી આઈ ઇન્સ્ટિટ્યૂટનો પગારદાર કર્મચારી હતો અને તે વાહન એક ખાનગી કાર હતી જેનો ઉપયોગ હોસ્પિટલનાં એકમાત્ર હેતુ માટે થતો હતો.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે મૃતક, હોસ્પિટલનો પગારદાર કર્મચારી હોવાથી, નોકરી દરમિયાન અને બહારના મૃત્યુ અથવા ઈજા માટે આવરી લેવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી, અપીલકર્તા વીમા કંપની જવાબદાર નથી.

(૬.૧) વિદ્વતાપૂર્ણ વકીલે વીમા પોલિસીના નિયમો અને શરતો તરફ અને ખાસ કરીને તેની શરત નંબર II તરફ કોર્ટનું ધ્યાન આકર્ષિત કરવા માટે આમંત્રિત કર્યું હતું, જેથી તે રજૂ કરી શકાય કે વીમાધારકના ખાનગી વાહનમાં તેની નોકરી દરમિયાન કર્મચારીનું જોખમ ખાસ કરીને પ્રશ્નમાં પોલિસીમાંથી બાકાત છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, પ્રશ્નમાં રહેલી નીતિ એક વ્યાપક નીતિ હોવા છતાં, કર્મચારીનું જોખમ આવરી લેવામાં આવશે નહીં કારણ કે તેને નીતિ હેઠળ ખાસ બાકાત રાખવામાં આવ્યું છે.પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, સુશ્રી નાનાવતીએ ઓરિએન્ટલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ કિરીટ ધર્મસિભાઈ મોદી અને અન્યોના કેસમાં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના બિન-અહેવાલિત નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જે પ્રથમ અપીલ નંબર ૩૩૦૯/૧૯૯૬ અને આનુષંગિક બાબતોમાં ૦૫/૦૩/૨૦૧૫ પર પ્રસ્તુત કરવામાં આવ્યો હતો, તે રજૂ કરવા માટે કે ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોમાં પણ, અદાલતે સમાન હકીકતોના સમૂહમાં, જેમાં પોલિસીની શરત નંબર II પર વિચાર કર્યા પછી, ચાર વ્યક્તિઓ માટે વ્યાપક પોલિસી લેવામાં આવી હતી, એવું માન્યું હતું કે વીમાદાતાએ ઇન્સ્યોરન્સમાં મુસાફરી કરતા કર્મચારીના કોઈપણ વધારાના જોખમને આવરી લેવા માટે કોઈ વધારાના પ્રીમિયમની ચૂકવણી કરી નથી. રોજગાર દરમિયાન વીમાકૃત વાહન વીમા કંપની જવાબદાર ન હતી.એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે મૃતક, એક કર્મચારી હોવાથી, વીમા પોલિસી હેઠળ આવરી લેવામાં ન આવે કારણ કે વીમાધારકએ અકસ્માત સમયે વાહનમાં મુસાફરી કરતા

કર્મચારીઓના જોખમને આવરી લેતા કોઈ વધારાના પ્રીમિયમની ચૂકવણી કરી ન હતી.

(૬.૨) આઈએમટી ૧૬ને સમર્થન આપવા માટે સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે શીર્ષક ધરાવે છે "વીમાધારકના કર્મચારીઓ માટે કાનૂની જવાબદારી જે મુસાફરી કરી શકે છે અથવા એમ્પ્લોયરની કાર (ચૂકવેલ ડ્રાઇવરો સિવાય) (ફક્ત ખાનગી કાર) ચલાવી શકે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જે વીમાકૃત કોઈ કર્મચારી (ચૂકવેલ ડ્રાઇવરો સિવાય) ના મૃત્યુ અથવા શારીરિક ઈજા સામે પોતાને વળતર આપવા માંગે છે, તો તેણે આઈએમટી ૧૬ ની દ્રષ્ટિએ પ્રીમિયમ ચૂકવવું જરૂરી છે, જો કે, વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, આઈએમટી ૧૬ ની દ્રષ્ટિએ કોઈ પ્રીમિયમ ચૂકવવામાં આવ્યું નથી અને તેથી, અપીલકર્તા વીમા કંપની મૃત્યુ માટે ઉદ્ભવતા કોઈપણ જવાબદારી અથવા સંબંધિત મોટર વાહનના સંબંધમાં અકસ્માતના સંદર્ભમાં કર્મચારીને થયેલી કોઈપણ ઈજાના સંદર્ભમાં વીમાકૃતને વળતર આપવા માટે જવાબદાર નથી.

(૬.૩) તેણીની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલે નેશનલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ સ્મિતાબેન ડબલ્યુડી/ઓ ભોગીલાલ જિયાગજીવંદાસ ગાધિયાના કેસમાં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના બિન-અહેવાલિત નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જે પ્રથમ અપીલ નંબર ૨૨૧૪/૧૯૯૯ માં

૦૭/૦૨/૨૦૧૨ પર પ્રસ્તુત કરવામાં આવ્યો હતો; તેમજ ઓરિએન્ટલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ મીના વરિયાલના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટનો નિર્ણય, (૨૦૦૭) ૫ એસ. સી. સી. ૪૨૮.રિલાયન્સને ન્યૂ ઇન્ડિયા એન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગીતાબેન મુકેશભાઈ પાઠક એન્ડ અર્સ, ૨૦૧૩ એ. સી. જે. ૨૦૧૬ના કેસમાં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણય પર પણ મૂકવામાં આવ્યું હતું.

(૭) અપીલનો વિરોધ કરતા, પ્રતિવાદી નંબર ૩/૧,૩/૨ અને ૩/૨ (મૂળ દાવેદારો) ના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મેહુલ શાહના વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિશાલ મહેતાએ રજૂઆત કરી હતી કે મૃતક વીમાધારકનો કર્મચારી ન હતો, અને તેથી, વીમા કંપની અકસ્માતના સંદર્ભમાં વીમાધારક દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર રકમ ચૂકવવા માટે સંપૂર્ણપણે જવાબદાર છે.એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કોણ કર્મચારી કહી શકાય તેની કસોટી સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ધ્રાંગધ્રા કેમિકલ વર્ક્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સૌરાષ્ટ્ર રાજ્ય, એ. આઈ. આર. ૧૯૫૭ એસ. સી. ૨૬૪ના કેસમાં નક્કી કરવામાં આવી છે, જેમાં અદાલતે એવું માન્યું છે કે જે સિદ્ધાંતો અનુસાર નોકરીદાતા અને કર્મચારી અથવા માલિક અને નોકર વચ્ચેના સંબંધ નક્કી કરવા પડે છે તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવે છે.જે કસોટી સંબંધ નક્કી કરવા માટે એકસરખી રીતે લાગુ કરવામાં આવે છે તે કામ કરવાની રીતના સંદર્ભમાં નિયંત્રણના અધિકારનું અસ્તિત્વ છે.સેવાઓ માટેના કરાર અને સેવા કરાર

વચ્ચેનો તફાવત પણ દોરવામાં આવે છે અને તે તફાવત આ રીતે મૂકવામાં આવે છે: “એક કિસ્સામાં માસ્ટર આદેશ આપી શકે છે અથવા શું કરવું તે જરૂરી કરી શકે છે જ્યારે અન્ય કિસ્સામાં તે માત્ર આદેશ આપી શકતો નથી અથવા શું કરવું તે જરૂરી નથી પરંતુ તે પોતે કેવી રીતે કરવામાં આવશે.” તેથી, અભિગમની યોગ્ય પદ્ધતિ એ ધ્યાનમાં લેવાની રહેશે કે ત્યાં કામની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને નોકરીદાતા દ્વારા યોગ્ય નિયંત્રણ અને દેખરેખ રાખવામાં આવી હતી કે કેમ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, મૃતક અને વીમાધારક વચ્ચેના કરાર સંબંધને ધ્યાનમાં લેતા, એવું બતાવવા માટે કંઈ નથી કે મૃતક વીમાધારકના નિયંત્રણ અને દેખરેખ હેઠળ કામ કરી રહ્યો હતો જેથી “કામદાર” અથવા “કર્મચારી” અભિવ્યક્તિઓના દાયરામાં આવે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ટ્રિબ્યુનલે, તેથી, યોગ્ય રીતે ચુકાદો આપ્યો છે કે મૃતક વીમાધારકનો કર્મચારી ન હતો અને વળતર ચૂકવવાની વીમા કંપનીની જવાબદારી સંપૂર્ણ રીતે એન્ડોર્સમેન્ટ નંબર આઈએમટી ૫ દ્વારા આવરી લેવામાં આવી છે, જેના માટે વીમાધારક દ્વારા વધારાનું પ્રીમિયમ ચૂકવવામાં આવ્યું છે.

(૭.૧) એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અનુસૂચિ હેઠળ જવાબદારીના સંદર્ભમાં કોઈ રકમનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી અને કોલમ ખાલી રાખવામાં આવી છે, તેથી એવું માનવું આવશ્યક છે કે વીમા કંપનીની જવાબદારી અમર્યાદિત છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ટ્રિબ્યુનલે તેથી વીમા

કંપનીને આપવામાં આવેલા વળતરના સંદર્ભમાં વીમા કંપનીને વળતર આપવા માટે જવાબદાર ઠેરવ્યું છે અને વિવાદિત ચુકાદો અને ચુકાદો ન્યાયી, કાયદેસર અને યોગ્ય હોવાથી, આ અદાલત દ્વારા કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી.

(૭.૨) વૈકલ્પિક રીતે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જો આ અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે વીમા કંપની જવાબદાર નથી અથવા વીમા કંપની તરફથી મર્યાદિત જવાબદારી છે, તો અદાલત વીમા કંપનીને દાવેદારોને વળતરની રકમ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે અને વીમાધારક પાસેથી આવી રકમ વસૂલ કરી શકે છે.

(૮) આ અદાલતે સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા રજૂ કરાયેલી હરીફ રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધી છે અને કેસના રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહીનો અભ્યાસ કર્યો છે. શરૂઆતમાં, એ નોંધવું જોઈએ કે જ્યારે અપીલકર્તાએ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતરની માત્રાના સંદર્ભમાં પણ વિવાદિત ચુકાદા અને ચુકાદાને પડકાર્યો છે, ત્યારે આ અદાલત સમક્ષ તેનો ગંભીરતાથી વિરોધ કરવામાં આવ્યો નથી. આમ, આ અદાલત સમક્ષનો વિવાદ એનાયત કરેલી રકમ અને આવી જવાબદારીની હદ ચૂકવવા માટે અપીલકર્તાની જવાબદારી અથવા અન્યથા સુધી મર્યાદિત છે.

(૯) એ નોંધવું યોગ્ય હોઈ શકે છે કે અપીલકર્તા વીમા કંપની એનાયત કરેલી રકમ ચૂકવવાની તેની જવાબદારી પર વિવાદ કરી રહી હોવા છતાં, પ્રતિવાદી નંબર ૨-રોટરી આઈ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, જે વાહનનો માલિક છે, તેને યોગ્ય રીતે સેવા આપવામાં આવી હોવા છતાં, તેણે હાજર રહેવા અને અપીલને પડકારવા માટે યોગ્ય માન્યું નથી.

(૧૦) અહીં ઉપર નોંધાયેલા તથ્યો અને દલીલોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું વીમા પોલિસીની કલમોને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તા-વીમા કંપની મૂળ દાવેદારોને એનાયત કરેલી રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે; અને જો એમ હોય તો, આવી જવાબદારી મર્યાદિત છે કે સંપૂર્ણ.

(૧૧) દાવેદારોએ વિવાદ કર્યો છે કે મૃતક વીમાધારકનો કર્મચારી હતો અને ટ્રિબ્યુનલે દાવેદારોની તરફેણમાં આ મુદ્દાનો નિર્ણય લીધો હોવાથી, વિચારણા માટે જે પ્રથમ પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે મૃતક વીમાધારકનો કર્મચારી હતો કે કેમ. આ હેતુ માટે સર્વિસ એક્ઝિઝિટ જપ માટેના કરારનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય હોઈ શકે છે. સેવા માટેના કરારનું અવલોકન દર્શાવે છે કે તે "રોટરી આઈ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ, નવસરી ખાતે માનદ નેત્ર સર્જન તરીકે સેવાઓ માટેનો કરાર" છે. કરારની શરતો અને નિયમો હેઠળ, મૃતકનો હોદ્દો માનદ નેત્ર સર્જન હતો અને તેને દર મહિને

૪,૦૦૦ રૂપિયાનું માનદ્ વેતન ચૂકવવાનું હતું.ઉપરોક્ત ઉપરાંત, મૃતકને સંસ્થામાં ઓ. પી. ડી. સંગ્રહમાંથી દર મહિને અલગ રાખવામાં આવતા કુલ નાણાંની યોગ્ય ટકાવારીના ૧૦ ટકાની ચુકવણી દ્વારા વળતર આપવાની પણ જરૂર હતી; તેને દર્દીઓ પાસેથી સંસ્થા દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવતા હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવાના બિલના ઓપરેશન ફી ઘટકમાંથી દર મહિને અલગ રાખવામાં આવતા કુલ નાણાંની યોગ્ય ટકાવારીના ૧૦ ટકા તેમજ સંસ્થા દ્વારા દર્દીઓ પાસેથી એકત્રિત કરવામાં આવતા હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવાના બિલના રૂમ વિઝિટિંગ ફી ઘટકમાંથી દર મહિને અલગ રાખવામાં આવતા કુલ નાણાંની યોગ્ય ટકાવારીના ૧૦ ટકા પણ ચૂકવવાની હતી."સમયની નિષ્ઠા અને ફરજો" શીર્ષક ધરાવતા કરારની કલમ IV હેઠળ, મૃતકએ તેમાં ઉલ્લેખિત ફરજોને પૂર્ણ કરવા માટે સંસ્થાને સંપૂર્ણ સમય સમર્પિત કરવો જરૂરી હતો, જેમાં સવારે અને બપોરે બંને સમયે દર્દીઓની તપાસ; તમામ પ્રકૃતિના કટોકટીના કેસો; સંસ્થાના સક્ષમ અધિકારી દ્વારા અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવેલ નિયમિત તેમજ વિશેષ નિદાન અને સંચાલન શિબિરોમાં હાજરી; સંશોધન અને વિકાસ પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગીદારી; તેમજ સંસ્થાના સંશોધન અને વિકાસ વિભાગ વતી રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય તબીબી પરિષદોમાં સંશોધન પત્રો રજૂ કરવા; જુનિયર ડોક્ટરો અને અન્યની તાલીમ સામેલ હતી. પેરામેડિકલ સ્ટાફ તેમજ અન્ય કોઈપણ સોંપણી પરંતુ કરાર સમયે સ્પષ્ટ રીતે કલ્પના કરવામાં આવી નથી.મૃતક સમયાંતરે પ્રચલિત સંસ્થાના રજા નિયમો દ્વારા સંચાલિત થતો હતો, સિવાય કે

જ્યાં સુધી રજાના નિયમોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી તે સંસ્થાના નિયમિત કર્મચારીઓને લાગુ પડી શકે તેવા કોઈપણ પ્રકારના નાણાકીય લાભ માટે હકદાર ન હતો.મૃતક દરેક હિસાબી વર્ષ માટે સંસ્થા દ્વારા નક્કી કરાયેલી સાપ્તાહિક રજાઓ તેમજ જાહેર રજાઓ માટે હકદાર હતો અને દરેક હિસાબી વર્ષ દરમિયાન ૩૦ દિવસની આકસ્મિક રજા માટે પણ હકદાર હતો.મૃતક સમયાંતરે પ્રચલિત સંસ્થાના આચાર નિયમો દ્વારા અને સંસ્થાના નિયમિત કર્મચારીઓને લાગુ પડતા નિયમો દ્વારા પણ સંચાલિત થતો હતો.આ કરાર ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે કાર્યરત હતો, જેને પરસ્પર સંમતિ સાથે સમયાંતરે લંબાવી શકાય છે.

(૧૨) આમ, કરારની શરતોના અવલોકન પર, તે સ્પષ્ટ છે કે મૃતકની નોકરી કરાર આધારિત હતી, તેમ છતાં તેની સેવાઓ નિયમિત કર્મચારીઓ દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓની પ્રકૃતિમાં હતી અને તે નિયમિત કર્મચારીઓના નિયમોની દ્રષ્ટિએ રજા મેળવવાનો હકદાર હતો અને તે આચાર નિયમો દ્વારા પણ સંચાલિત હતો.

(૧૩) કરારની કલમ XI શીર્ષક ધરાવે છે:“વર્તમાન રોજગારની સમાપ્તિ ”અને આ રીતે વાંચે છે:

“ ૧લી એપ્રિલ, ૯૬થી એ. આઈ. જી. હવે સંસ્થાના નિયમિત કર્મચારી તરીકે રહેશે નહીં અને અગાઉનો નિમણૂક આદેશ નંબર ૧૦/૯૫ તારીખ ૦૩/૦૪/૧૯૯૫ આપમેળે રદબાતલ થઈ જશે.”

ઉપરોક્ત કલમ આમ દર્શાવે છે કે મૃતકની અગાઉની કરારની નોકરી વર્તમાન કરારના આધારે સમાપ્ત થઈ ગઈ હતી જે ૦૪/૦૫/૧૯૯૬ પર અમલમાં આવી હતી અને મૃતક હવે સંસ્થાના નિયમિત કર્મચારી તરીકે રહેશે નહીં.આમ, વીમાધારક પણ મૃતકને કરારબદ્ધ હોવા છતાં નિયમિત કર્મચારી માને છે.રોજગાર કરારની શરતો અને મૃતક દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવતી સેવાઓની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલતનો અભિપ્રાય છે કે મૃતક વીમાધારકનો કર્મચારી હતો.ધ્રાંગધ્રા કેમિકલ વર્ક્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ સૌરાષ્ટ્ર રાજ્ય કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે આપેલા ચુકાદા મુજબ, (ઉપરોક્ત) સંબંધ નક્કી કરવા માટે જે પરીક્ષણ સમાનરૂપે લાગુ કરવામાં આવે છે તે કામ કરવાની રીતના સંદર્ભમાં નિયંત્રણના અધિકારનું અસ્તિત્વ છે.ઉપરોક્ત કરારના નિયમો અને શરતોના સાદા વાંચન પર તે સ્પષ્ટ છે કે વીમાકૃત સંસ્થાનું મૃતક પર યોગ્ય નિયંત્રણ અને દેખરેખ હતી, કારણ કે મૃતક રજાના નિયમો તેમજ આચરણના નિયમો દ્વારા સંચાલિત હતો જે નિયોક્તા નિયમિત કર્મચારીઓને સંચાલિત કરતા નિયમો અનુસાર મૃતક સામે કાર્યવાહી કરવા માટે સક્ષમ બનાવશે.કરારની કેટલીક કલમો સૂચવે છે કે મૃતક સક્ષમ અધિકારી દ્વારા નિર્ધારિત ચોક્કસ ફરજો

નિભાવવાનો હતો.મૃતક દ્વારા કરવામાં આવતા કામની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં લેતા, જે સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે નોકરીદાતા દ્વારા યોગ્ય નિયંત્રણ અને દેખરેખ રાખવામાં આવી હતી, આ અદાલતનો માનવામાં આવતો અભિપ્રાય છે કે મૃતક સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં વિચાર્યા મુજબ "કર્મચારી" અભિવ્યક્તિની મર્યાદામાં આવશે.તેથી, ટ્રિબ્યુનલ એવું માનવા માટે વાજબી ન હતું કે મૃતક વીમાધારકનો કર્મચારી ન હતો.

(૧૪) આગળનો પ્રશ્ન જે વિચારણા માટે ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું વીમા પોલિસીની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તા-વીમા કંપની ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતર માટે વીમાધારકને વળતર આપવા માટે જવાબદાર છે?

(૧૫) મોટર વાહનના વીમાનો કરાર વીમા અધિનિયમ, ૧૯૩૮ની જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત થાય છે.પોલિસીની શરતો તેમજ વાહનનો વીમો લેવા માટે ચૂકવવાપાત્ર પ્રીમિયમની માત્રા માત્ર વાહનની વહન ક્ષમતા પર જ નહીં , પરંતુ તેનો ઉપયોગ કયા હેતુ માટે કરવામાં આવી રહ્યો હતો અને તેનાથી આવરી લેવામાં આવેલા જોખમની હદ પર પણ આધાર રાખે છે."એક્ટ પોલિસી" લઈને, વાહનનો માર્લિંગ કાયદાની કલમ ૧૪૭મા સમાવિષ્ટ તેની વૈધાનિક જવાબદારીને પૂર્ણ કરે છે. વીમાદાતાની જવાબદારી વૈધાનિક અથવા કરાર આધારિત હોય

છે.જો તે કરારબદ્ધ હોય તો તેની જવાબદારી વીમા પોલિસી દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલા જોખમ સુધી વિસ્તરે છે.જો વધારાના જોખમોને આવરી લેવાની માંગ કરવામાં આવે, તો વધારાનું પ્રીમિયમ ચૂકવવું પડશે.

(૧૬) મોટર વાહન ચલાવવાથી માત્ર ત્રીજા પક્ષનું જ નહીં પરંતુ વાહનના માલિક અને વીમાકૃત વાહનનું પણ જીવન અને સંપત્તિના નુકસાન સાથે અકસ્માત થઈ શકે છે, તેથી વીમા અધિનિયમમાં તેમજ મોટર વાહન અધિનિયમમાં વિવિધ પ્રકારની વીમા પોલિસીઓ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે.દરેક પોલિસી માટે ચૂકવવા માટે જરૂરી પ્રીમિયમની રકમ વીમા અધિનિયમ દ્વારા સંચાલિત થાય છે. વીમા અધિનિયમની કલમ ૬૪ ચુ હેઠળ સ્થાપિત ટેરિફ એડવાઈઝરી કમિટી નામની વૈધાનિક નિયમનકારી સત્તા, વીમા કંપનીઓ દ્વારા કોઈપણ જોખમ અથવા કોઈપણ વર્ગ અથવા જોખમોની શ્રેણીના સંદર્ભમાં આપવામાં આવતા દર, લાભ, નિયમો અને શરતોનું નિયમન કરે છે, જેના દર, લાભ, નિયમો અને શરતો, તેના મતે, નિયંત્રણ અને નિયમન કરવું યોગ્ય છે, અને આવા કોઈપણ દર, લાભ, નિયમો અને શરતો તમામ વીમા કંપનીઓ માટે બંધનકર્તા છે.આમ, તે ટેરિફ સલાહકાર સમિતિ છે જે વીમા અધિનિયમની કલમ ૬૪ચુસી હેઠળ સત્તાઓના ઉપયોગમાં ધોરણો અને માર્ગદર્શિકા નક્કી કરે છે.

(૧૭) તદનુસાર, ટેરિફ એડવાઇઝરી કમિટીએ જોખમો, દરો, લાભો અને નિયમો અને શરતોની શ્રેણી પૂરી પાડતા ભારતીય મોટર ટેરિફ સામાન્ય નિયમો તૈયાર કર્યા છે.

(૧૮) ન્યૂ ઇન્ડિયા એશ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ સી. એમ. જયા, (૨૦૦૨) ૨ એસ. સી. સી. ૨૭૮ માં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવો પણ યોગ્ય હોઈ શકે છે, જેમાં તે આ રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યો છે:

“૧૦ અમૃત લાલ સૂદ (ઉપરોક્ત) માં નિર્ણયના કાળજીપૂર્વક વાંચન અને વિશ્લેષણ પર, તે સ્પષ્ટ છે કે કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલો મત અલગ નથી. આ નિર્ણયમાં પણ જુગલ કિશોરના કેસનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. તે રાખવામાં આવે છે:

(૧) વીમાદાતાની જવાબદારી વીમાધારક અને વીમાદાતા વચ્ચેના કરારની શરતો પર આધારિત છે;

(૨) વીમેદારને કાયદાની લઘુત્તમ જરૂરિયાત કરતાં વધુ જોખમને આવરી લેતા વીમાના કરારમાં પ્રવેશવા માટે કોઈ પ્રતિબંધ નથી, જેમાં બિનજરૂરી મુસાફરને જોખમ પણ આવરી શકાય છે; અને

(૩) એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં પોલિસી માત્ર વૈધાનિક પોલિસી નથી, ત્યાં વીમાદાતાની જવાબદારી નક્કી કરવા માટે પોલિસીની શરતોને ધ્યાનમાં લેવી પડશે.”

(૧૯) ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિમાં અપીલકર્તા વીમા કંપનીની જવાબદારીની તપાસ કરવી જરૂરી છે.જવાબદારી, જો કોઈ હોય તો, અથવા વીમા કંપનીની જવાબદારીની હદને ધ્યાનમાં લેવાના હેતુસર, સંબંધિત વીમા પોલિસીનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી રહેશે.વર્તમાન કિસ્સામાં, મૂળ દાવેદાર એ કર્મચારી સિવાયના અન્ય કર્મચારીના વારસદારો છે જેમને કામદાર વળતર કાયદો લાગુ પડે છે અને તેથી તે કાયદાની નીતિ હેઠળ આવરી લેવામાં આવતા નથી.તેથી વીમા કંપની માત્ર ત્યારે જ જવાબદાર રહેશે જ્યારે પોલિસી એક વ્યાપક પોલિસી હોય અને મૃતક જેવા મુસાફરોને આવરી લેવા માટે વધારાનું પ્રીમિયમ ચૂકવવામાં આવ્યું હોય.એક્ઝિઝિટ ૪૯ ખાતે વીમા પોલિસીનું અવલોકન દર્શાવે છે કે તે એક વ્યાપક પોલિસી છે, જેની સંબંધિત સામગ્રી તૈયાર સંદર્ભ માટે નીચે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે:

પ્રીમિયમની સુસંગત/અનુસૂચિ

એ-પોતાનું નુકસાન મૂળભૂત	૩૪૫૮	બી-જાહેર જવાબદારી	જોખમની	૫૫૭
-------------------------	------	-------------------	--------	-----

સાઈડ કાર માટે રૂપ ટકાથી ઓછું એલ ઇ વી પર ઉમેરો વધારાની રકમ પર ૩.૪ ટકા ઉમેરો વિદ્યુત અથવા ઇલેક્ટ્રોનિક ફિટિંગ એસેસરીઝનું એડ-લોસ મૂલ્ય @૩% (ન્યૂનતમ. પ્રીમિયમ રૂ. ૧૫) એન્ડ આઈ એમ ટી ૩૦ ૩૦ ટકાથી ઓછા વાહનનો ઉપયોગ પોતાના માલના નુકસાન માટે થાય છે.		ઓછું:૫% રિકો ઓટો આઈએમટી ૩૧ના અંત મુજબ સંગઠનનું સભ્યપદ મુસાફરોની કાનૂની જવાબદારી બિન માટે કાનૂની જવાબદારી મુસાફરોનું ભાડું ઉમેરો-મોટર વાહનના સંચાલન અને/અથવા જાળવણી અને/અથવા ઉતારવાના સંબંધમાં ડ્રાઈવર/કૂલીઝ અને અન્ય કર્મચારીઓની કાનૂની જવાબદારી	૧૫
---	--	--	----

રમખાણો અને હડતાલનો ઓછો બાકાત (કુલ આઈ ઈ વી પર ૦.૧૫%)		ઉમેરો-આઈએમટી ૪ મુજબ જીવનસાથી અને વીમાધારક માટે અકસ્માત લાભ, બિન- ભાડાના મુસાફરો અથવા મુસાફરો માટે અકસ્માત લાભ જરૂરી આઈએમટી ૫	૨૫૦
ઓછા બાકાત ભૂકંપ વગેરે પૂર વગેરેનો ઓછો બાકાત રાખવો સ્વૈચ્છિક વધારાની રકમ પર ઓછું% ડિસ્કાઉન્ટ માન્યતા પ્રાપ્ત ઓટો એસોસિએશન સભ્યપદ પર ૫ ટકાથી ઓછું ડિસ્કાઉન્ટ નો કલેમ બોનસ માટે ઓછી કપાત	૨૦૭૫	ઉમેરો-તૃતીય પક્ષની મિલકતના ગુકસાનના વધતા જોખમો માટે - વિભાગ II-I (આઈએમટી ૭૦) ઓછી-કુલ (ઓ. ડી. જવાબદારી પ્રીમિયમ)	૫૦

ઈ એન ડી ટી ૭૪ -		૫ ટકાથી ઓછું વિશેષ ડિસ્કાઉન્ટ (જો બાકી હોય તો) ચોખ્ખું પ્રીમિયમ (કરવેરા સિવાય) ઉમેરો:૫% વીમા કર	૮૭૨ ૨૨૫૫ ૧૧૩ ૨૧૪૨ ૧૦૭
કુલ પોતાનું ગુકસાન પ્રીમિયમ	૧૩૦૩	ચોખ્ખું પ્રીમિયમ (કરવેરા સહિત) રૂ.	૨૨૪૯

વિષય-આઈએમપી એન્ડોર્સમેન્ટ નંબર અને મેમોરેન્ડમ ૭૧,૨૪,૧૯,૫,૧૭.

(૨૦) વર્તમાન કિસ્સામાં, વીમા પોલિસીની દ્રષ્ટિએ, વીમાધારક અન્ય બાબતોની સાથે એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી ૫ દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે જે નીચે મુજબ છે:

“વીમાધારક અને તેના પેઈડ ડ્રાઈવર અથવા ક્લીનર સિવાયના અનામી
મુસાફરોને આઈ એમ ટી ૫ વ્યક્તિગત અકસ્માત કવચ

વધારાના પ્રીમિયમની ચુકવણીને ધ્યાનમાં રાખીને, આથી તે સમજી
શકાય છે અને સંમત થાય છે કે કંપની વીમાધારક અને/અથવા તેના
પેઈડ ડ્રાઈવર એટેન્ડન્ટ અથવા ક્લીનર અને/અથવા કામદાર વળતર
અધિનિયમ, ૧૯૨૩ અને ઉપરોક્ત અધિનિયમના અનુગામી
સુધારાઓના દાયરામાં આવતા વીમાધારકના કર્મચારી સિવાયના કોઈપણ
મુસાફર દ્વારા થયેલી શારીરિક ઈજા માટે નીચે આપેલા સ્કેલ પર વળતર
ચૂકવવાનું કામ કરે છે અને જ્યારે મોટર કાર ચલાવતી વખતે ઉતરાણ
કરતી વખતે અથવા મુસાફરી કરતી વખતે આવી ઈજા થાય છે ત્યારે
વીમાધારકની સેવામાં રોકાયેલ હોય છે. હિંસક આકસ્મિક બાહ્ય અને
દૃશ્યમાન અર્થો કે જે અન્ય કોઈ કારણથી સ્વતંત્ર રીતે આવી ઈજા થયાના
ત્રણ કેલેન્ડર મહિનાની અંદર પરિણમે છે:

વળતરનું પ્રમાણ

એ) માત્ર મૃત્યુ

૧૦૦%

બી) કુલ અને ભરપાઈ ન કરી શકાય તેવી ખોટ:

૧ બંને આંખોની દષ્ટિ અથવા બે આખા હાથ અથવા બે આખા પગ અથવા એક આખા હાથ અને એક આખા પગના શારીરિક વિભાજન દ્વારા વાસ્તવિક નુકસાન અથવા એક આંખની દષ્ટિ ગુમાવવી અને એક આખા હાથ અથવા એક આખા પગ પર આવી ખોટ.

૧૦૦%

૨ બે હાથ અથવા બે પગ, અથવા એક હાથ અને એક પગનો ઉપયોગ અથવા એક આંખની દષ્ટિ ગુમાવવી અને એક હાથ અથવા એક પગનો ઉપયોગ ગુમાવવો.

૧૦૦%

(સી) કુલ અને ભરપાઈ ન કરી શકાય તેવી ખોટ

૧ એક આંખની દષ્ટિ અથવા એક આખો હાથ અથવા એક આખો પગ શારીરિક રીતે અલગ થવાથી વાસ્તવિક નુકસાન.

૫૦%

૨ શારીરિક વિભાજન વિના એક હાથ અથવા પગનો
ઉપયોગ કરવો.

૫૦%

નોંધ:XXXX "

(૨૧) આમ, એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી-૫ તેમાં ઉલ્લેખિત અપવાદરૂપ શ્રેણીઓ સિવાયના કોઈપણ અનામી મુસાફરને આવરી લે છે, જેમ કે-(i) વીમાકૃત અને/અથવા તેના પગારદાર ડ્રાઈવર, એટેન્ડન્ટ અથવા કલીનર; અને/અથવા (ii) વીમાકૃતના કર્મચારીમાં કામ કરતી વ્યક્તિ, જે કામદાર વળતર અધિનિયમ અને અનુગામી સુધારાઓના દાયરામાં આવે છે અને જ્યારે આવી ઈજા થાય છે ત્યારે વીમાકૃતની સેવામાં અને તેમાં રોકાયેલ હોય છે.સમર્થન નંબર આઈએમટી ૫ ના દાયરામાંથી બાકાત રાખવામાં આવેલી શ્રેણીઓ પર નજીકથી નજર નાખવાથી જાણવા મળે છે કે તે વ્યક્તિઓની તે શ્રેણીઓ છે જે અન્યથા અધિનિયમ નીતિ હેઠળ આવરી લેવામાં આવે છે.આમ, આ વર્ગોને યોગ્ય રીતે બાકાત રાખવામાં આવ્યા છે કારણ કે તેઓ વૈધાનિક નીતિ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા છે અને તેથી, તેમના માટે કોઈ વધારાનું પ્રીમિયમ ચૂકવવાની જરૂર નથી.

(૨૨) વર્તમાન કેસમાં, અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, મૃતક કામદાર વળતર અધિનિયમ અને તેના પછીના સુધારાઓના દાયરામાં આવતો નથી અને તેથી, તે એવી શ્રેણીઓમાં આવતો નથી જે સમર્થન નંબર આઈએમટી-૫ ના કવરમાંથી બાકાત છે.

(૨૩) જ્યાં સુધી મૃત કર્મચારીના કિસ્સામાં એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી-૫ લાગુ થવાની વાત છે, ત્યાં સુધી અપીલકર્તા વીમા કંપનીના વિજ્ઞાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી-૫ એ અનામી મુસાફરનો સંદર્ભ આપે છે અને વીમાધારકના કર્મચારીઓના સંદર્ભમાં, એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી-૧૬ હેઠળ ચોક્કસ પોલિસી મેળવવી જરૂરી છે.આ હેતુ માટે, **ઓરિએન્ટલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ કિરીટ ધર્મસિભાઈ મોદી** (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચના બિન-અહેવાલિત નિર્ણય પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી હતી.આવી દલીલ નીતિની કલમ ૨ પર આધારિત છે જે વર્તમાન હેતુ માટે તે હદ સુધી સુસંગત છે.

“વિભાગ II-ત્રીજા પક્ષોની જવાબદારી

૧ અહીંની અનુસૂચિમાં નિર્ધારિત જવાબદારીની મર્યાદાને આધિન કંપની મોટર કારને કારણે અથવા તેનાથી ઉદ્ભવતા અકસ્માતની સ્થિતિમાં

દાવેદારના ખર્ચ અને ખર્ચ સહિત તમામ રકમ સામે વીમાકૃતને વળતર આપશે, જે વીમાકૃત કાયદેસર રીતે ચૂકવવા માટે જવાબદાર બનશે.

અ) મોટર કારમાં સવાર લોકો સહિત કોઈપણ વ્યક્તિનું મૃત્યુ અથવા શારીરિક ઈજા (જો કે આવા રહેવાસીઓને ભાડે અને પુરસ્કાર માટે લઈ જવામાં ન આવે) પરંતુ મોટર વાહન અધિનિયમની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે જરૂરી હોય ત્યાં સુધી કંપની જવાબદાર રહેશે નહીં જ્યાં સુધી વીમાધારક દ્વારા આવી વ્યક્તિની નોકરીમાંથી અને તે દરમિયાન આવા મૃત્યુ અથવા ઈજા થાય છે.

બી) વીમેદારની અથવા ટ્રસ્ટમાં અથવા વીમેદારની કસ્ટડી અથવા નિયંત્રણમાં રાખવામાં આવેલી મિલકત સિવાયની મિલકતને નુકસાન.

૨ કંપની તેની લેખિત સંમતિ સાથે થયેલા તમામ ખર્ચ અને ખર્ચની ચૂકવણી કરશે.”

એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આ રીતે પોલિસીની પેટા કલમ (૧) ની કલમ (એ) એ કંપનીની જવાબદારીને બાકાત રાખે છે જ્યાં વીમાધારક દ્વારા આવી વ્યક્તિની નોકરી દરમિયાન અને તે દરમિયાન મૃત્યુ અથવા ઈજા

થાય છે; અને તેથી, મૃતક સમર્થન નંબર આઈએમટી ૫ ની મર્યાદામાં નહીં આવે.

(૨૪) આ સંબંધમાં, જ્યારે એ વાત સાચી છે કે **ઓરિએન્ટલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ કિરીટ ધર્મસિભાઈ મોદી** (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત ચુકાદામાં આ અદાલતની ખંડપીઠે જ્યાં સુધી આ મુદ્દાની વાત છે ત્યાં સુધી વીમા કંપનીની તરફેણમાં ચુકાદો આપ્યો છે; જો કે, **ન્યૂ ઇન્ડિયા એશ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ શાંતિ બોપન્ના, એ. આઈ. આર. ૨૦૧૭ એસ. સી. ૨૮૫૭**ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે વીમા કંપનીની એ દલીલને નકારી કાઢી છે કે મૃતક જે માલિક કંપનીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર હતા તે ત્રીજા પક્ષકાર ન હતા કારણ કે તે કારમાં બેઠેલા કર્મચારી હતા. અદાલતે એવું માન્યું હતું કે સંજોગો પરથી તે સ્પષ્ટ છે કે મૃતક ખરેખર ત્રીજો પક્ષ હતો, ન તો વીમાદાતા કે ન તો વીમાકૃત. **નેશનલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ બાલકૃષ્ણન, (૨૦૧૩) ૧ એસ. સી. સી. ૭૩૧**, જેના પર દાવેદારો વતી નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે, તેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે આ પ્રશ્ન પર વિચારણા કરતી વખતે જણાવ્યું હતું કે શું પ્રથમ પ્રતિવાદી, બીજા પ્રતિવાદીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટર, કંપની અધિનિયમ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલી કંપની, અપીલકર્તા સામે શારીરિક ઇજાઓ માટે દાવો કરવા માટે હકદાર છે કે કેમ.

“૨૬. ઉપરોક્ત તથ્યાત્મક સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમાં કોઈ શંકા નથી કે "વ્યાપક/પેકેજ પોલિસી" કારમાં રહેનાર માટે વળતરની ચુકવણી માટે વીમાદાતાની જવાબદારીને આવરી લેશે."એક્ટ પોલિસી" એ "વ્યાપક/પેકેજ પોલિસી" થી અલગ છે તેવી કોઈ ગેરંટી નથી.પરિપત્રોએ સ્થિતિ ખૂબ જ સ્પષ્ટ કરી હોવાથી અને આઈ આર ડી એ , જે હાલમાં વૈધાનિક સત્તા છે, તેણે વીમા કંપનીઓને આદેશ આપ્યો છે કે "વ્યાપક/પેકેજ પોલિસી" જવાબદારીને આવરી લે છે, તે સંબંધમાં કોઈ વિવાદ ન હોઈ શકે.અમે એ સ્પષ્ટ કરવા ઉતાવળ કરી શકીએ છીએ કે અગાઉની ઘોષણાઓ "એક્ટ પોલિસી" ના સંદર્ભમાં કરવામાં આવી હતી જે સ્વીકાર્યું છે કે કારમાં રહેનારના તૃતીય પક્ષના જોખમને આવરી શકતી નથી.પરંતુ, જો નીતિ "વ્યાપક/પેકેજ નીતિ" હોય, તો જવાબદારી આવરી લેવામાં આવશે.”

(૨૫) આ અદાલતના મતે, ઉપરોક્ત નિર્ણયો વર્તમાન કેસની હકીકતોને સંપૂર્ણપણે લાગુ પડશે અને વીમાધારક દ્વારા મેળવવામાં આવેલી વ્યાપક પોલિસીના સમર્થન નંબર આઈએમટી ૫ હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે, જેમાં મુસાફરોની તમામ શ્રેણીઓને આવરી લેવામાં આવશે, સિવાય કે જે ખાસ કરીને તેના દાયરામાંથી બાકાત છે.

(૨૬) ઓરિએન્ટલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની વિરુદ્ધ મીના વરિયાલ, (૨૦૦૭) ૫ એસ. સી. સી. ૪૨૮ માં, જેના પર અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે, સુપ્રીમ કોર્ટ એવા કેસ પર વિચારણા કરી રહી હતી જ્યાં પ્રાદેશિક વ્યવસ્થાપકને નોકરીદાતા દ્વારા કાર પૂરી પાડવામાં આવી હતી.આ કારનો મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮ની શરતો અનુસાર વીમો કરવામાં આવ્યો હતો.કોઈ વિશેષ કરાર નહોતો.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, વીમા પોલિસી એક અધિનિયમ નીતિ હતી અને વ્યાપક નીતિ નહોતી.કારનો અકસ્માત થયો હતો.મૃતક કારનો ચાલક હતો.અકસ્માત સમયે કારનો ઉપયોગ વ્યવસાય માટે અને મૃતકના માલિકના લાભ માટે થતો હતો.આશ્રિતો તરીકે દાવેદારોએ વળતરનો દાવો કર્યો હતો.કોર્ટે આ મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો.

“૧૨ કાયદાનું પ્રકરણ ૧૧ શીર્ષક ધરાવે છે, “તૃતીય પક્ષના જોખમો સામે મોટર વાહનોનો વીમો”. “તૃતીય પક્ષ” ની વ્યાખ્યા સર્વસમાવેશક છે કારણ કે કલમ ૧૪૫ (જી) માત્ર સૂચવે છે કે “તૃતીય પક્ષ” માં સરકારનો સમાવેશ થાય છે.તે કલમ ૧૪૬ છે જે રસ્તા પર મોટર વાહનનો ઉપયોગ કરી શકાય તે પહેલાં વીમો લેવાનું ફરજિયાત બનાવે છે.તે વિભાગનું શીર્ષક “તૃતીય પક્ષના જોખમ સામે વીમા માટેની જરૂરિયાત” છે.તેમાં કોઈ શંકા નથી કે સીમાંત મથાળું નિર્ણાયક ન પણ હોઈ શકે.તે કલમ ૧૪૭ છે જે નીતિઓની જરૂરિયાત અને જવાબદારીની મર્યાદા નક્કી કરે છે.તેમાં

એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કાયદાના પ્રકરણ ૧૧ની જરૂરિયાતોનું પાલન કરવા માટે, વીમાની પોલિસી એવી પોલિસી હોવી જોઈએ જે અધિકૃત વીમાદાતા દ્વારા જારી કરવામાં આવે; અથવા જે પોલિસીમાં નિર્દિષ્ટ વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓના વર્ગોને પેટા કલમ (૨) માં નિર્દિષ્ટ હદ સુધી કોઈ પણ જવાબદારી સામે વીમો આપે છે જે માલિક દ્વારા જાહેર સ્થળે વાહનના ઉપયોગને કારણે અથવા તેનાથી ઉદ્ભવતા ત્રીજા પક્ષની કોઈપણ સંપત્તિના મૃત્યુ અથવા શારીરિક ઈજા અથવા નુકસાનના સંદર્ભમાં થઈ શકે છે. ૧૪/૧૧/૧૯૯૪ ની અસર સાથે, માલના માલિક અથવા વાહનમાં લઈ જવામાં આવેલા તેના અધિકૃત પ્રતિનિધિને ઈજા પણ ઉમેરવામાં આવી હતી. આ પોલિસીમાં જાહેર સ્થળે વાહનના ઉપયોગને કારણે અથવા તેના કારણે જાહેર સેવા વાહનના કોઈપણ મુસાફરના મૃત્યુ અથવા શારીરિક ઈજાને આવરી લેવાની હતી. પછી, પરંતુક મુજબ, પોલિસી દ્વારા વીમો કરાયેલ વ્યક્તિના કર્મચારીના મૃત્યુના સંદર્ભમાં, તેની નોકરી દરમિયાન અથવા તેની નોકરી દરમિયાન આવી કર્મચારીને થયેલી શારીરિક ઈજાના સંદર્ભમાં, વાહન ચલાવવામાં રોકાયેલા કર્મચારીના મૃત્યુ અથવા શારીરિક ઈજાના સંદર્ભમાં વર્કમેન્સ કોમ્પેન્સેશન એક્ટ, ૧૯૨૩ હેઠળ ઉદ્ભવેલી જવાબદારી સિવાય, અથવા જે વાહક છે, જો તે જાહેર સેવાનું વાહન હોય અથવા માલવાહક વાહનમાં

લઈ જવામાં આવતા કર્મચારી હોય અથવા કોઈપણ કરારની જવાબદારીને આવરી લેવા માટે. પેટા કલમ (૨) માત્ર પોલિસીની મર્યાદા નક્કી કરે છે.

૧૩ જેમ આપણે કાયદાની કલમ ૧૪૭ (૧) ને સમજીએ છીએ તેમ, વીમા પોલિસી દ્વારા વીમો કરાયેલ વ્યક્તિના કર્મચારીના રોજગારમાંથી અને તે દરમિયાન ઉદ્ભવતા મૃત્યુ અથવા ઇજાના સંદર્ભમાં જવાબદારીને આવરી લેવાની જરૂર નથી, સિવાય કે તે જાહેર સેવા વાહનના કિસ્સામાં ડ્રાઈવર, વાહક અને માલના માલિક અથવા તેના પ્રતિનિધિ તરીકે વાહનમાં વહન કરનાર, જો તે માલ વાહન હોય, તો તેના સંદર્ભમાં કામદાર વળતર અધિનિયમ, ૧૯૨૩ હેઠળ ઉદ્ભવતી જવાબદારી હોય. એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે પોલિસીમાં કોઈપણ કરારની જવાબદારીને આવરી લેવાની પણ જરૂર રહેશે નહીં. સત્તાવાળાઓ દ્વારા અસંતુષ્ટ, અમને આ જોગવાઈને સમજવામાં કોઈ મુશ્કેલી નથી લાગતી કારણ કે તે એવી જોગવાઈ કરે છે કે પોલિસીએ જાહેર સ્થળે વાહનના ઉપયોગને કારણે અથવા તેનાથી ઉદ્ભવતા તૃતીય પક્ષની કોઈપણ જવાબદારી સામે અને જાહેર સ્થળે વાહનના ઉપયોગને કારણે અથવા તેનાથી ઉદ્ભવતા જાહેર સેવા વાહનના કોઈપણ મુસાફરના મૃત્યુ અથવા શારીરિક ઇજા સામે માલિકને વીમો આપવો આવશ્યક છે. પરંતુ ક્રમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે વીમાધારકના કર્મચારીને તેની નોકરી દરમિયાન

શારીરિક ઈજા અથવા મૃત્યુના સંદર્ભમાં પોલિસીમાં આવરી લેવાની જરૂર રહેશે નહીં.પછી, છેલ્લા ઉપરોક્ત અસર માટે એક અપવાદ આપવામાં આવે છે કે પોલિસીમાં વાહન ચલાવવામાં રોકાયેલા કર્મચારીનું મૃત્યુ અથવા શારીરિક ઈજાના સંદર્ભમાં કામદાર વળતર અધિનિયમ, ૧૯૨૩ હેઠળ ઉદ્ભવતા દાવિત્વને આવરી લેવું આવશ્યક છે અથવા જે જાહેર સેવા વાહનમાં વાહક તરીકે સેવા આપે છે અથવા કર્મચારી જે માલ વહન કરતી નોકરીદાતાના વાહનમાં મુસાફરી કરે છે જો તે માલ વાહન હોય.કલમ ૧૪૯ (૧), જે વીમાદાતા પર ચુકાદાને સંતોષવાની જવાબદારી મૂકે છે, તે પણ માત્ર એવી જવાબદારીના સંદર્ભમાં ચુકાદાની વાત કરે છે જે કલમ ૧૪૭ની પેટા કલમ (૧) ની કલમ (બી) હેઠળ પોલિસી દ્વારા આવરી લેવાની જરૂર છે (પોલિસીની શરતો દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી જવાબદારી હોવાથી).જો તે કાયદાની કલમ ૧૪૭ ની શરતોમાં અસ્તિત્વમાં ન હોય તો આ જોગવાઈનો ઉપયોગ જવાબદારી વધારવા માટે કરી શકાતો નથી.

૧૪ આમ અધિનિયમના પ્રકરણ ૧૧ હેઠળ વીમા પર આગ્રહ રાખવાનો ઉદ્દેશ તેમની વ્યક્તિ અથવા તૃતીય પક્ષની મિલકતો અને વીમાકૃત નિયોક્તાના કર્મચારીઓના સંબંધમાં, કામદાર વળતર અધિનિયમ, ૧૯૨૩ હેઠળ ઊભી થઈ શકે તેવી જવાબદારીને ફરજિયાતપણે આવરી

લેવાનો હોવાનું જણાય છે.કલમ ૧૪૭ની આ સ્પષ્ટ સમજણ પર, અમને એવું માનવું મુશ્કેલ લાગે છે કે વીમા કંપની, હાથ પરના કિસ્સામાં, તેના એક કર્મચારીના મૃત્યુના સંદર્ભમાં માલિક, એમ્પ્લોયર કંપની, વીમાધારકને વળતર આપવા માટે જવાબદાર હતી, જે દાવા અનુસાર ડ્રાઈવર ન હતા.એ નોંધવું જોઈએ કે જવાબદારી કામદાર વળતર અધિનિયમ, ૧૯૨૩ હેઠળ ઊભી થતી નથી અને દાવેદાર દ્વારા રજૂ કરાયેલા કેસમાં, તે શંકાસ્પદ છે કે શું મૃતકને કામદાર વળતર અધિનિયમ, ૧૯૨૩ હેઠળ આવતા કામદાર તરીકે સમજી શકાય છે કે કેમ.તેથી, કાયદાની કલમ ૧૪૭ ના સાદા વાંચન પર, તે સ્પષ્ટ જણાય છે કે વીમા કંપની હાથમાં રહેલા કેસમાં વીમાધારકને વળતર આપવા માટે જવાબદાર નથી.”

આ અદાલતના માનવામાં આવેલા અભિપ્રાયમાં, ઉપરોક્ત નિર્ણય વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડતો નથી, કારણ કે ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોમાં, અદાલત મોટર વાહન અધિનિયમની કલમ ૧૪૭ હેઠળ વિચારવામાં આવેલી અધિનિયમ નીતિ સાથે સંકળાયેલી બાબત સાથે વ્યવહાર કરી રહી હતી; જ્યારે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં આ અદાલત એવા કેસ સાથે વ્યવહાર કરી રહી છે જેમાં એક વ્યાપક નીતિ છે જેમાં સમર્થન આઈએમટી-૫ ની દ્રષ્ટિએ વધારાના પ્રીમિયમની ચૂકવણી કરવામાં આવી છે.

(૨૭) જ્યાં સુધી નેશનલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ સ્મિતાબેન તે ભોગીલાલ જગજીવનદાસ ગાઢિયા ની વિધવા(ઉપરોક્ત) અને ન્યૂ ઇન્ડિયા એસ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ ગીતાબેન મુકેશભાઈ પાઠક (ઉપરોક્ત) માં આ અદાલતના નિર્ણયોની વાત છે, ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત નિર્ણયો વીમા નીતિઓના સંદર્ભમાં પણ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા, જે માત્ર અધિનિયમની નીતિઓ હતી, એટલે કે મોટર વાહન અધિનિયમની કલમ ૧૪૭ હેઠળની વૈધાનિક નીતિઓ, અને તેથી, તે વર્તમાન કેસની હકીકતોને લાગુ પડતી નથી જે વ્યાપક નીતિ સાથે સંબંધિત છે.

(૨૮) ટેરિફ એડવાઈઝરી કમિટી દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ભારતીય મોટર ટેરિફ ૧.૮.૮૯ ના સામાન્ય નિયમનના નિયમન ૨૭ નો સંદર્ભ આ સમયે આપી શકાય છે, જે આ રીતે વાંચે છે:

“૨૭ મોટર નીતિઓ હેઠળ પી એ કવર:

મોટર નીતિઓના વિસ્તરણ દ્વારા મોટર ટેરિફ હેઠળ પી. એ. કવર આપવાની મંજૂરી છે, જે નીચેના નિયમોને આધિન છે.

૧ રજ કલાકના સમયગાળા માટેનો કોઈપણ પી. એ. વીમો અમલમાં રહેલા પી. એ. ટેરિફ મુજબ લેવો જોઈએ.નંબર રજ કલાકનું કવર મોટર પોલિસી હેઠળ જારી કરી શકાય છે.

૨ પી. એ. કવર માત્ર મર્યાદિત સમયગાળા માટે જ્યારે વાહનના ઉપયોગ સાથે જોડાયેલ હોય, જેમાં નીચે જણાવ્યા મુજબ કોઈપણ ક્ષમતામાં વાહનમાંથી ઉતરવા અથવા તેમાં મુસાફરી કરવા માટે માઉન્ટ કરવાનો સમાવેશ થાય છે:

લાભોનું વર્ણન % મૂડી વીમાની રકમ			રૂ. ૧૦૦૦૦ ની મૂડી વીમા રકમ માટે દર વર્ષે/વ્યક્તિ દીઠ પ્રીમિયમ		
			ખાનગી કાર માટે	મોટર સ્કૂટર	કોમ વાહનો
૧)	માત્ર મૃત્યુ	૧૦૦ %			
૨)	બે અંગોની ખોટ અથવા બે આંખો				
	અથવા એક અંગની દૃષ્ટિ અને એક	૧૦૦	૫.૦૦	૭.૫૦	૬.૦૦

	આંખની દષ્ટિ	%			
૩)	એક અંગની ખોટ				
	અથવા એક આંખની દષ્ટિ	૫૦%			
૪)	ઈજાઓથી કાયમી કુલ અપંગતા ઉપર નામ આપવામાં આવ્યું છે.	૧૦૦ %			

મહત્તમ કવર વ્યક્તિ દીઠ ૨ લાખ રૂપિયાની મૂડી વીમા રકમ સુધી મર્યાદિત છે.

(એ) જો પોલિસી નામાંકિત વ્યક્તિઓ માટે હોય તો ઉપર જણાવેલા દર દરેક વ્યક્તિ માટે વસૂલવા જોઈએ.

(બી) જો પોલિસી અનામી વ્યક્તિઓ માટે ઇચ્છનીય હોય તો કવર લેવું જોઈએ
૧) ખાનગી કાર/ટેક્સીના કિસ્સામાં વાહનને વહન કરવા માટે અધિકૃત
વ્યક્તિઓની સંખ્યા (ડ્રાઇવર સહિત) માટે, ૨) મોટર સાયકલ/સ્કૂટર વિના
સાઇડ કારના કિસ્સામાં ઓછામાં ઓછા બે વ્યક્તિઓ માટે વાહન વહન કરવા
માટે અધિકૃત છે.”

(૨૯) આમ, નિયમન નંબર ૨૭ હેઠળ આપવામાં આવતું મહત્તમ રક્ષણ વ્યક્તિ
દીઠ ૨ લાખ રૂપિયાની મૂડી વીમા રકમ સુધી મર્યાદિત છે. કલમ (બી) એ
જોગવાઈ કરે છે કે જો પોલિસી અનામી વ્યક્તિઓ માટે ઇચ્છનીય હોય તો કવર
લેવું જોઈએ - ૧) ખાનગી કાર/ટેક્સીના કિસ્સામાં વાહનને વહન કરવા માટે
અધિકૃત વ્યક્તિઓની સંખ્યા (ડ્રાઇવર સહિત) માટે, ૨) મોટર સાયકલ/સ્કૂટર
વિના સાઇડ કારના કિસ્સામાં ઓછામાં ઓછા બે વ્યક્તિઓ માટે વાહન વહન
કરવા માટે અધિકૃત છે. નિયમનમાં વધુમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે અનામી
વ્યક્તિઓ માટે, એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી-૫ નો ઉપયોગ કરી શકાય છે. અહીં
ઉપર નોંધ્યા મુજબ, વર્તમાન કેસમાં, એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી-૫ નો ઉપયોગ
કરવામાં આવ્યો છે, જે એ હકીકતનો સંકેત આપે છે કે લેવામાં આવેલું કવર
અનામી વ્યક્તિઓ માટે છે. આ વાહન એક ખાનગી કાર છે, જેમાં ડ્રાઇવર સહિત
દસ લોકોની બેસવાની ક્ષમતા છે. વીમેદારએ કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ નક્કી

કરેલી જવાબદારી કરતાં મુસાફરોના સંદર્ભમાં વધુ જવાબદારીને આવરી લેવા માટે રૂ. ૨૫૦ નું વધારાનું પ્રીમિયમ ચૂકવ્યું છે. ૨૫૦/- નું આ પ્રકારનું પ્રીમિયમ એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી-૫ માટે ચૂકવવામાં આવ્યું છે. વીમાકૃત વાહનની ક્ષમતાને ધ્યાનમાં લેતા, જેમ કે ૧૦ મુસાફરો, વ્યક્તિ દીઠ પ્રીમિયમ રૂ. ૨૫૦ રૂપિયા પ્રતિ વ્યક્તિ આવશે.

(૩૦) નિયમોની દ્રષ્ટિએ, ખાનગી કારના કિસ્સામાં જ્યાં પ્રીમિયમ ચૂકવવામાં આવે છે તે રૂ. ૫/છે, વ્યક્તિ દીઠ મૂડી વીમાની રકમ રૂ. ૧૦,૦૦૦/છે. તેથી, વ્યક્તિ દીઠ રૂ. ૨૫૦ રૂપિયાનું પ્રીમિયમ ધ્યાનમાં લેતા, વર્તમાન કિસ્સામાં વ્યક્તિ દીઠ વીમાની મૂડીની રકમ ૫૦,૦૦૦ રૂપિયા હશે. તેથી વીમા કંપનીની જવાબદારી રૂ. ૫૦,૦૦૦/પ્રતિ અનામી વ્યક્તિ સુધી મર્યાદિત રહેશે.

(૩૧) વીમા કંપનીઓ દ્વારા ઓફર કરી શકાય તેવા દરો તેમજ નિયમો અને શરતોને નિયંત્રિત કરતી ભારતીય મોટર ટેરિફ વીમા અધિનિયમ, ૧૯૩૮ની કલમ ૬૪ યુ હેઠળ સ્થાપિત વૈધાનિક સંસ્થા ટેરિફ એડવાઈઝરી કમિટી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવી છે. પોલિસીનો ભાગ બનેલો એન્ડોર્સમેન્ટ નંબર આઈએમટી-૫ એ સ્પષ્ટ કરે છે કે તે રૂ. ૨૫૦ ના વધારાના પ્રીમિયમને ધ્યાનમાં રાખીને હતું કે વીમા કંપનીએ મુસાફરોના સંદર્ભમાં તેની જવાબદારી સામે વીમેદારને મુસાફરો દીઠ ૫૦,૦૦૦ રૂપિયાની હદ સુધી વળતર આપવાનું કામ

હાથ ધર્યું હતું.તેથી, પ્રતિવાદી નંબર ૩/૧,૩/૨ અને ૩/૩ (મૂળ દાવેદારો) વતી ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલને સ્વીકારવી શક્ય નથી કે વધારાનું પ્રીમિયમ વધુ જવાબદારીને આવરી લેવા માટે ચૂકવવામાં આવ્યું હતું.રેકૉર્ડમાંથી બહાર આવતી ઉપરોક્ત હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સ્પષ્ટ છે કે મુસાફરોના સંદર્ભમાં અમર્યાદિત જવાબદારીને આવરી લેવાનો કોઈ કરાર નહોતો.

(૩૨) આમ, જ્યારે વીમેદારને વ્યાપક પોલિસીને ધ્યાનમાં રાખીને મૃતકના મૃત્યુના સંદર્ભમાં મૂળ દાવેદારોને આપવામાં આવેલા વળતર માટે વળતર આપવું જરૂરી છે, જેમાં એન્ડોર્સમેન્ટ આઈએમટી-૫ માટે ચૂકવેલ પ્રીમિયમનો સમાવેશ થાય છે, તે વીમા પોલિસીમાં પૂરી પાડવામાં આવેલી હદ સુધી મર્યાદિત છે, એટલે કે માત્ર મુસાફરો દીઠ રૂ. ૫૦,૦૦૦ની હદ સુધી.

(૩૩) ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, અપીલ આંશિક રીતે સફળ થાય છે અને તે મુજબ નીચેની હદ સુધી મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતરની રકમને જાળવી રાખતી વખતે, આપવામાં આવેલી રકમમાંથી, વીમા કંપનીની સંયુક્ત અને બહુવિધ જવાબદારી માત્ર રૂ. ૫૦,૦૦૦/ની હદ સુધી મર્યાદિત છે.જોકે, પ્રતિવાદી નંબર ૩/૧,૩/૨ અને ૩/૩ (મૂળ દાવેદારો) ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા

આપવામાં આવેલા ચુકાદાના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ પાસેથી સંયુક્ત રીતે અને અલગ અલગ રીતે બાકી રકમ વસૂલવાનો હકદાર છે.

(૩૪) જ્યાં સુધી મૂળ દાવેદારો વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆત કે અપીલકર્તા વીમા કંપનીને દાવેદારોને વળતરની કુલ રકમ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે અને વીમાધારક પાસેથી તે વસૂલ કરવાનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી આ અદાલતના મતે, જ્યારે વીમા પોલિસી હેઠળની જવાબદારી મુસાફરો દીઠ ૫૦,૦૦૦ રૂપિયા સુધી મર્યાદિત હોય, ત્યારે વીમા કંપનીને તેની જવાબદારી કરતાં વધુ રકમ જમા કરવા માટે નિર્દેશ આપી શકાતો નથી.

(૩૫) આ કોર્ટે સ્ટે માટેની સિવિલ અરજીમાં રૂલ નિકાળતી વખતે, તારીખ ૨૦.૦૪.૨૦૧૨ ના હુકમથી વીમા કંપનીને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા એવોર્ડ કરવામાં આવેલી સંપૂર્ણ રકમ તેના પ્રમાણસર ખર્ચ અને વ્યાજ સાથે મુદતની તારીખે અથવા તે પહેલાં ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ જમા કરાવવા માટે નિર્દેશ આપ્યો હતો, જે હુકમનું વીમા કંપની દ્વારા યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારપછી, તારીખ ૨૯.૦૬.૨૦૧૨ ના હુકમથી, ટ્રિબ્યુનલને રકમના ૧૦% પાછા ખેંચવાની મંજૂરી આપવા માટે અને રકમના ૯૦% રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં શરૂઆતમાં ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રોકાણ કરવા માટે વધુ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને એવી વધુ સૂચના આપવામાં આવી હતી કે

અપીલનો આખરી નિકાલ ન થાય ત્યાં સુધી આ પ્રકારના રોકાણનું સમયાંતરે નવીનીકરણ કરવામાં આવશે, પરંતુ એવી શરતે કે દાવેદારો તે રોકાણ પર સમયાંતરે મળવાપાત્ર વ્યાજ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે. તેથી, ટ્રિબ્યુનલને અપીલકર્તા-વીમા કંપનીને ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં પડેલી રકમ તે પર મળવાપાત્ર વ્યાજ સાથે, જો કોઈ હોય તો, પાછી ખેંચવાની મંજૂરી આપવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. કારણ કે વીમા કંપનીની જવાબદારી રૂ. ૫૦,૦૦૦/- અને તેના પર ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજ પૂરતી સીમિત હોવાનું ઠેરવવામાં આવ્યું છે, તેથી વીમા કંપની દાવેદારોને ચૂકવવામાં આવેલી તે સિવાયની વધારાની કોઈપણ રકમ, કાયદા અનુસાર વિમાધારક પાસેથી વસૂલ કરવા માટે હકદાર રહેશે.

સહી/-

[ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી હર્ષા દેવાણી]

સહી/-

[ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ એસ સુપેહિયા]

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*